

Формування підприємницького середовища є визначальним елементом у забезпеченні сталого розвитку перехідної економіки, оскільки саме підприємництво створює умови економічного інноваційного розвитку та соціального забезпечення.

Аналіз літературних досліджень в яких започатковано вирішення проблеми

Проблематика формування ефективної інфраструктури та питання розвитку підприємництва вивчалися широким колом вітчизняних вчених, слід відмітити роботи Беленького П.Ю., Люткевич В.Б. [1], Варналія З.С., Сергійко О.В., Хмелевської Л.П. [2], Внукової Н.М. [3], Герасимчука В.І. [4], Мельника А.Ф. [5], Сонько С.П., Скринько М.М. [6], Ткача А.А. [7], що послуговували методологічним підґрунтям написання пропонованої роботи. Окремі питання проблематики розвитку підприємницького середовища також досліджувалися авторами [8]

Метою пропонованої роботи є дослідження рівня інтенсивності функціонування та умов розвитку інфраструктури підтримки малого підприємництва в регіонах та містах України.

Виклад основного матеріалу дослідження

У регіонах ведеться достатньо активна діяльність зі створення об'єктів інфраструктури підтримки малого підприємництва, що б відповідали потребам розвитку території.

У регіонах консультативну та фінансову допомогу малому підприємству у I півріччі 2011 року, за інформацією Міністерства економічного розвитку і торгівлі надавали: 68 бізнес-інкубаторів, 445 бізнес-центрів, 234 фонди підтримки підприємництва, 641 кредитна спілка, 446 страхових організацій, 748 лізингових центрів, 2078 громадських об'єднань суб'єктів підприємництва, 2908 інвестиційних та інноваційних фондів та компаній, 3170 інформаційно-консультативних установ

Відбувається розвиток системних підрозділів розвитку підприємства - агенцій регіонального розвитку, створюються бізнес-інкубатори, бізнес-центри, агенції регіонального розвитку інформаційно-консультативні центри. Крім того розширюється мережа регіональних фондів підтримки підприємства та різноманітних агентств і центрів, які надають допомогу у безпосередній діяльності підприємств. Поширюється впровадження інноваційних форм провадження бізнесу. У регіонах функціонують мережі франчайзингових фірм, ведеться активна пропаганда впровадження франчайзингових відносин та переваг ведення такого бізнесу

Одним з перспективних напрямків реструктуризації промислового сектору економіки України є створення та функціонування територіально-виробничих систем – кластерів, які зосереджені в одному регіоні взаємопов'язаних підприємств та інституцій у межах окремої галузі промисловості.

Наведена інформація загалом характеризує розвиток підприємницької інфраструктури регіонів України, проте вона неповно віддзеркалює реалій інтенсивності функціонування інфраструктури.

Для оцінки інтенсивності функціонування інфраструктури регіонів, авторами були розраховані показники забезпечення малих підприємств об'єктами інфраструктури (табл.1).

Як видно з таблиці найвищий рівень забезпеченості інфраструктурою характерний для Києва. Значення навантаження на такі об'єкти підприємницької інфраструктури як: бізнес-центри, лізингові компанії, фонди підтримки підприємства, страхові, інвестиційні та інформаційні компанії є найменшим. Таке високе значення показника може дещо викривлюватися за рахунок відсутності малих підприємств розташованих в сільській місцевості, що враховані в показниках регіонів, та не враховані в показниках міст державного підпорядкування. Проте найбільша кількість бізнес-інкубаторів що припадає на кількість малих підприємств спостерігається у Волинській області, кредитних спілок – у Черкаській області, регіональних об'єднань суб'єктів підприємства - у Житомирській.

Як видно з таблиці рівень забезпеченості об'єктами інфраструктури регіонів України істотно відрізняється як за регіонами. Розрахунки відхилень значень показників засвідчили, що найбільші значення відхилень показників спостерігаються по показнику кількості інвестиційних фондів та компаній. тобто саме ці об'єкти інфраструктури розвитку підприємства нерівномірно розподілені за регіонами України.

Таблиця 1

Показники завантаженості об'єктів підприємницької інфраструктури за регіонами у 2011 році
(тис. малих підприємств на один об'єкт)

Регіон	Бізнес-центри	Бізнес-інкубатори	Лізингові компанії	Фонди підтримки підприємництва	Кредитні спілки	Страхові організації	Інформаційно-консультативні установи	Регіональні об'єднання суб'єктів підприємництва	Інвестиційні та інноваційні фонди та компанії
АР Крим	3,3	14,6	18,3	12,2	3,2	14,6	1,6	0,8	4,9
Вінницька	8,8	23,6	11,8	6,4	4,4	70,7	1,1	1,0	0,9
Волинська	4,2	10,4	6,9	3,8	2,6	-	0,7	0,7	2,6
Дніпропетровська	8,2	69,8	10,0	34,9	4,2	6,1	2,5	1,1	2,3
Донецька	7,0	43,9	5,2	22,0	4,0	7,6	0,4	1,6	0,5
Житомирська	7,5	52,3	-	52,3	10,5	52,3	1,0	0,5	5,2
Закарпатська	13,0	52,0	26,0	5,8	2,4	-	0,8	0,6	1,6
Запорізька	20,9	83,5	10,4	27,8	3,2	7,6	4,4	1,1	1,9
Івано-Франківська	4,7	20,5	30,7	12,3	2,6	20,5	2,6	1,2	20,5
Київська	8,5	23,5	7,8	7,2	5,5	11,8	1,1	0,9	18,8
Кіровоградська	1,8	40,2	10,1	10,1	3,1	-	0,7	0,9	40,2
Луганська	4,4	31,1	18,6	7,2	1,9	23,3	0,7	0,8	2,3
Львівська	6,0	50,8	6,4	11,3	3,2	20,3	2,0	1,2	4,6
Миколаївська	4,0	17,2	8,6	17,2	8,6	34,4	0,3	1,3	4,9
Одеська	4,8	134,1	22,3	16,8	5,6	7,4	3,6	1,3	6,1
Полтавська	4,0	22,5	7,5	5,2	4,0	11,3	0,3	0,8	0,8
Рівненська	15,0	15,0	15,0	45,0	3,2	45,0	4,1	1,0	11,3
Сумська	15,6	46,9	11,7	6,7	4,7	46,9	1,5	0,9	11,7
Тернопільська	5,5	19,4	12,9	12,9	1,7	-	1,6	2,3	38,7
Харківська	4,2	28,7	0,6	71,7	4,1	8,0	0,8	2,5	1,2
Херсонська	3,6	27,0	18,0	5,4	4,5	-	2,8	1,3	3,0
Хмельницька	22,7	68,2	22,7	22,7	3,1	-	2,1	0,9	34,1
Черкаська	19,0	-	9,5	57,0	1,4	57,0	1,0	0,9	14,3
Чернівецька	50,8	50,8	50,8	5,1	3,2	-	2,8	1,3	16,9
Чернігівська	11,4	45,7	45,7	22,8	2,2	22,8	5,7	1,2	5,1
м. Київ	1,6	19,5	0,5	2,7	3,2	0,6	0,2	0,8	0,1
Україна	4,8	31,2	2,8	9,1	3,3	4,8	0,7	1,0	0,7

З іншого боку. Істотні відхилення також у кількості інформаційно-консультативних установ. Так, наприклад в Чернігівській області на одну консультаційну установу припадає більше п'яти тисяч підприємств. Тобто, про який рівень консультаційного забезпечення може йти мова?!. Аналогічна картина з інвестиційними фондами та компаніями. Такий висновок є свідченням значних розбіжностей у наявності об'єктів інфраструктури розвитку підприємництва.

Для узагальнення рівня забезпеченості регіонів об'єктами інфраструктури розвитку підприємництва були розраховані інтегральні показники нерівномірності завантаження інфраструктури. Інтегральний показник для регіону визначався таким чином:

1. Розраховувалися нормовані значення показників завантаження об'єктів інфраструктури регіону. В якості нормуючого показника були обрані середньоукраїнські значення показника за-

вантаження.

2. Розраховувалися середні значення показників завантаження інфраструктури по кожному з регіонів.

3. Визначалися значення інтегрального показника нерівномірності завантаження шляхом нормування за найменшим значенням середнього значення показника завантаження інфраструктури регіонів.

Отримані результати подані на рис. 1.

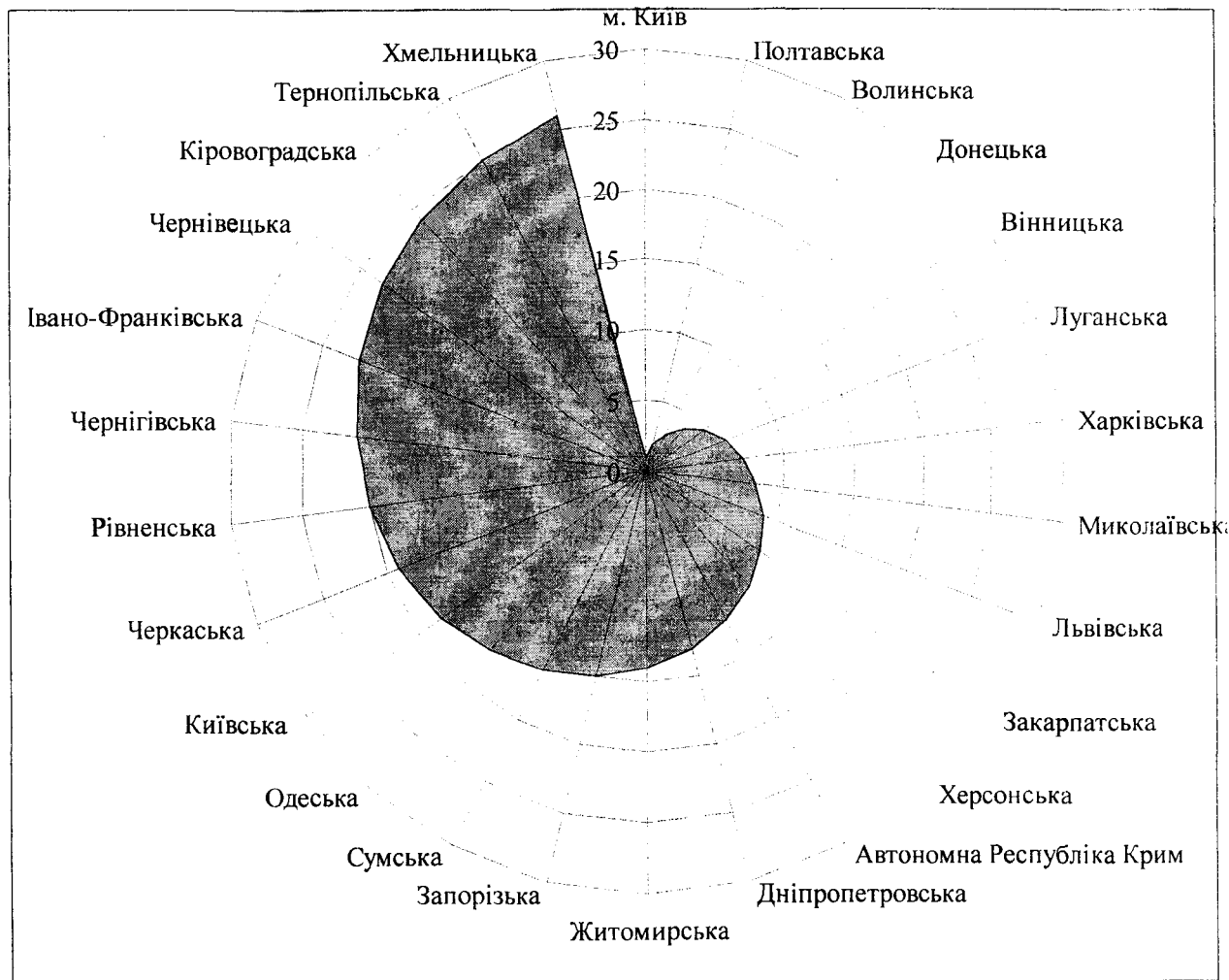

Рис. 1 Результати розрахунку інтегрального показника забезпеченості підприємницькою інфраструктурою регіонів України.

Як видно з діаграми найкращий рівень кількісних показників підприємницької інфраструктури спостерігається у м. Києві, та Полтавській, Волинській і Донецькій областях. Абсолютні значення інтегрального показника завантаження інфраструктури регіонів свідчать про наявність істотних диспропорцій у рівні розвитку інфраструктури підтримки малого бізнесу за регіонами України.

Аналіз рівня розвитку підприємницької інфраструктури за регіонами України потребує більш детального вивчення. Для цього авторами виконана оцінка частки збиткових малих підприємств за даними міст обласного та загальнодержавного значення. Під час дослідження виділено шість груп міст за чисельністю, а саме: малі (до 50 тисяч жителів), середні (50—100 тисяч), великі (100—250 тисяч), значні (250—500 тисяч), найбільші (500 тисяч — 1 мільйон) і міста-мільйонери (понад 1 мільйон жителів). Отримані результати подані на рис. 2.

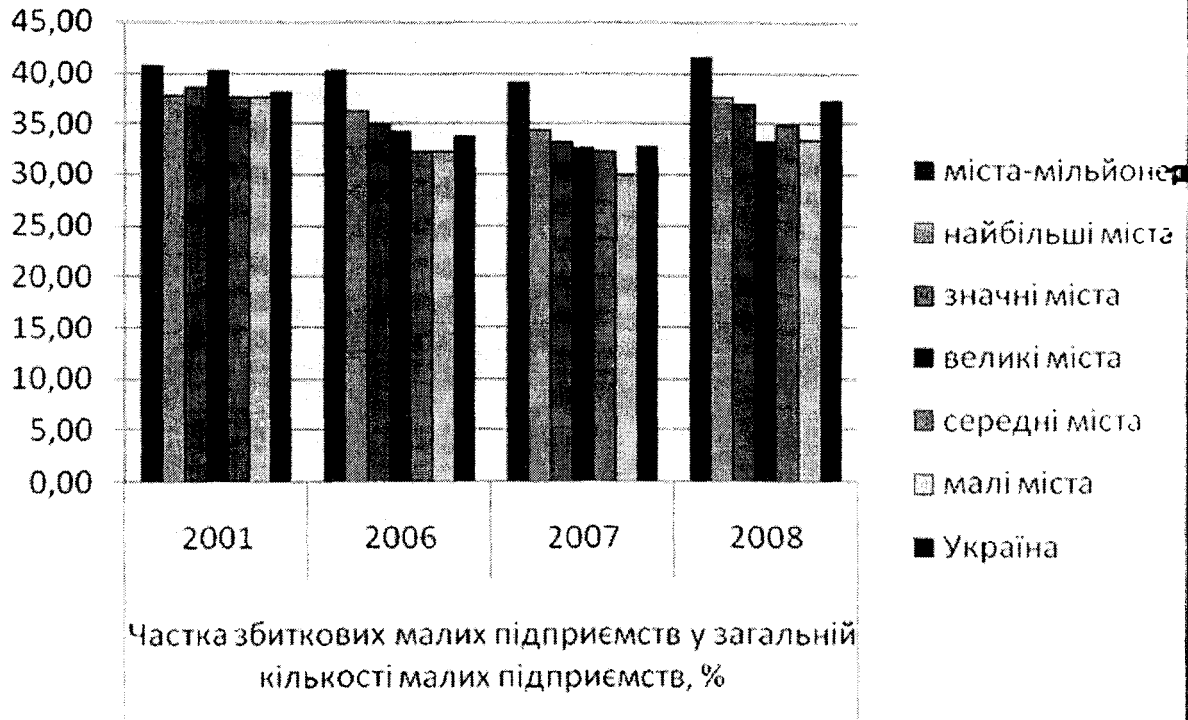

Рис. 2. Частка збиткових малих підприємств по групах міст у загальній кількості малих підприємств, %

Розвиток малого бізнесу малих міст України характеризується найнижчою часткою збиткових підприємств у загальній кількості малих підприємств. Частка обсягу реалізованої продукції малих підприємств у загальному обсязі реалізованої продукції має позитивну динаміку та розрізняється в залежності від міста яке аналізується.

Аналіз ситуації в розвитку малого підприємництва показує, що це одна з сфер, що найдинамічніше розвиваються. Однак, у більшості міст спостерігається велика кількість економічно неефективних малих підприємств (рис.2): на кінець аналізованого періоду приносили дохід менше 65% суб'єктів малого бізнесу.

Висновок.

Таким чином, проведений аналіз свідчить про непропорційність розподілу інфраструктури підтримки малого підприємництва серед регіонів України, та показує кількісну недостатність об'єктів такої інфраструктури в окремих областях.

На загальнодержавному рівні було б варто звернути увагу на можливість субсидювання подібних заходів у вказаних регіонах, що б могло створити умови для покращення підприємницького клімату в регіонах з невисоким рівнем економічного розвитку.

Серед напрямків подальших досліджень інфраструктури забезпечення підтримки малого підприємництва в регіонах України, авторам пріоритетними вбачається обґрунтування нормативних показників навантаження на певний об'єкт інфраструктури для науково обґрунтованого визначення стратегії її розвитку.

Література:

1. Беленький П.Ю., Люткевич В.Б. Інфраструктура ринку праці (глобалізаційні та регіональні аспекти) / НАН України; Інститут регіональних досліджень / П.Ю. Беленький (відп.ред.). — Л., 2004. — 122с.
2. Варналій З. С., Сергійко О. В., Хмелевська Л. П. Мале підприємництво України: моніторинг, інфраструктура, кадри / НДІ приватного права і підприємництва АПрН України. — К. : НДІ ППіП АПрН України, 2002. — 60с.
3. Внукова Н.Н. Управление развитием рыночной инфраструктуры (методологический и организационный аспект): (Монография). — Х: Форт, 1998. — 132 с.
4. Герасимчук В.І. Ринкова інфраструктура та її вплив на ринок праці / Український ін-т соціальних досліджень. — К., 1999. — 33с.
5. Організаційно-економічний механізм розвитку регіону: трансформаційні процеси та їх

- :() / - :
- , 2003. - 608 .
6. . „ . . / ;
- - - X .: , 2004. - 306 .
7. А.А. //
- .- : , 2004. - 92 [30] - . 50-54.
8. . .
//
: , (31 , - 1 »: 2011), ,
- . 1.1. . . 196-201